

XXXIX.

De Philosophorum autem sententia circa visionem clarā primā causā, nihil certum inuenio, neque Aristoteles quidquam in hoc asseruit, nec insinuat vnquam, praesertim agens de humana beatitudine. Auerroes autem citato loco, non tam de hominibus loquitur, quam de illo intellectu agente, quem finxit esse substantiam speratam, nobis vitam: de quo intellectu ait, vltimum prosperitatem esse intelligere per hunc intellectum, denudatum a potentia, & per intellectiōnem quā fit substantia eius: non verò declarat quòd talis intellectus fit visio primae causae, sed potius sentit esse intellectiōnem propriae substantiae talis intelligentiae seu formae. Denique si qui Philosophi, praesertim Arabes, quos in fra commemorabimus, senserunt inferiores intelligentias perire ad visionem primae, ideò est quā de omnibus locuti sunt vt de rebus eiusdem ordinis, & tanquam de puris actibus: nos tamen, vt iam dixi, satis declarat qualis sit illa visio, aut contemplatio.

Sine Deum naturaliter visibilis ab aliqua creatura possibilis.

XL. An Dei clarā visionē alicui Philosophi possibile esse indicauerint.

IN quarta difficultate omitamus in primis opinionem Durandi quā in ea tangitur, quia in Theologia est absurda: & in Metaphysica tam perplexa, vt nihil quod ad rem pertineat, dicere videatur. Quid enim est Deum fieri praesentem alicui per visionem creatam? Aut enim est quod Deus sua sola efficacia in intellectu creato efficiat visionem sui: & ita continet duos errores, vnum in Philosophia, scilicet, quòd videat aliquis nihil agens, sed tantum recipiens. Alterum in Theologia, scilicet quòd intellectus creatus ex sola sua natura fit sufficienter aptus & dispositus ad illam visionem, maxime cum ipse aperit loquatur de appetitu sine se uo capacitate naturali. Aut fieri Deum praesentem est per se ipsum concurrere cum intellectu creato ad visionem sui: & hoc modo omnino falsum est dicere, nullam aliam virtutem nisi naturalem requiri ex parte intellectus vt Deus fiat illi praesens. Et quidem Durandus per hanc praesentationem obiecti, non visionem, sed aliquid prius visione intelligit: aitem, stante virtute potentia, & praesentato obiecto per se & immediatè, & secluso impedimento, sequi visionem: & ita fieri dicit visionem Dei. Quid autem sit illa praesentatio obiecti quae antecedit visionem, neque explicat, neque explicare potest (maxime in Deo, qui de se semper est intus in potentia) nisi per hoc solum, quod Deus quilibet applicatur in ratione obiecti ad influendam visionem: & ita supponit totam virtutem necessariam per se ex parte intellectus esse innatam, & connaturalem illi, quod est falsissimum.

XLV. An Dei clarā visionē alicui Philosophi possibile esse indicauerint.

Igitur hac opinione omissa, ad quartam difficultatem concedo, rationem quae probat Deum esse naturaliter inuisibilem, vel hominibus, vel angelis iam creatis, aequè procedere de quacunque substantia intellectuali, quae a Deo creari possit. Quod satis constat ex discursu a nobis factò, neque ego rationem aliquam excogitare aut inuenire potui, quae magis procedat de intelligentis iam creatis, quam de creabilibus. Vnde

A consequenter concedo, eodem discursu sufficienter ostendi non posse lumen gloriae esse connaturale alicui substantiae creatae. Imò ob eandem rationem existimo, idem satis probari ex eo, quòd secundum fidem credimus, de facto nullam esse substantiam creatam quae talis sit. Quam illationem declarabimus plenius infra tractando de intelligentis creatis. Et quidem, quòd illudmet lumen gloriae secundum speciem, quod nunc extrinsecus communicatur hominibus & angelis, non sit connaturale alicui substantiae creatae, difficile creditu non est. Primo quia intelligi vix potest quòd idem intellectus secundum speciem, qui est connaturalis homini, & intrinsecus manet ab essentia eius, alteri substantiae communicetur tanquam accidens extrinsecum, vt per illum intelligat; ergo è contrario, cum lumen gloriae communicetur hominibus aut angelis tanquam accidens aduentitium, signum est hoc ipsum lumen non esse proprietatem connaturalem alicuius substantiae creabilis: & quantum daremus hoc non implicare contradictionem, esset tamen valde monstruosum, & alienum omnino a perfectione operum Dei, quòd illa proprietates semper esset in rerum natura in extraneo supposito, & nunquam in proprio.

B Secundo quia hoc lumen non est (vt ita dicam) plena potentia intellectiva, id est, per se sufficiens in ratione potentiae ad intelligendum: alicui non esset ponendum in intellectu, sed immediatè in substantia; neque etiam est purus habitus, quia non solum dat facultatem, sed etiam facultatem videndi; nulla autem qualitas huiusmodi est connaturalis alicui substantiae intelligenti; sed, si qualitas ita est naturalis, & fluens ab essentia, est plena potentia: si verò est connaturalis solum vt consona & congruens naturae, acquisita tamen seu superaddita, est purus habitus, neque in qualitatibus connaturalibus inuenitur illud medium. Quod ita in praesenti declaro; fingatur etenim substantia cui connaturale sit hoc lumen gloriae; aut in illa substantia hoc lumen est verus intellectus, & integra facultas proxima intelligendi: & hoc repugnat huic lumini, vt ostensum est, alias non magis posset noster intellectus informari tali lumine, quam aliquo intellectu angelico. Vel illud lumen in tali substantia non esset intellectus eius, & sic necessariò supponeret alium intellectum in tali substantia; cumque alias supponatur hoc lumen esse connaturale illi substantiae, necessarium esset talem intellectum esse illius superioris ordinis, cuius nunc censetur esse hoc lumen: nam propterea nunc non est connaturale intellectus de facto creatis, quia illi pertinent ad inferiorem ordinem: ergo vt esset proportio, & connaturalitas, oporteret intellectum illum esse in ordine superiori. At hoc posito, non indigeret talis intellectus superaddito lumine a se distincto, quod compleat potestatem eius: omnis enim intellectus in suo ordine & gradu, est sufficiens principium in ratione facultatis intellectivae omnium actuum sibi connaturalium, nec indiget lumine superaddito, nisi quando eleuatur ad actus supernaturales. His ergo rationibus (vt opinor) sufficienter probatur, hoc lumen gloriae, quod hominibus, vel angelis infunditur, secundum hanc eandem rationem & speciem, non esse qualitatem natu-

XLII.

XLIII.

XLIV.